

JAVNSTØÐA

VIT SKULU TOSA UM KYN – IKKI KAMP

Okkara vælferðarsamfelag er bygt á, at kvinnurnar taka um endan, sigur Erika Hayfield. Hon heldur, at vit skulu burtur frá at tosa um kamp, og heldur tosa um felagsáhugamál

Marjun Dalsgaard

Tað liggja sterkir týðningar í okkara siðsøguliga máta at síggja kyn upp á, sum stýra mátanum vit síggja okkara egna samleika uppá. Hvat, ið fellur okkum nátturligt, og hvat vit halda vera náttúrligt at kvinnur gera og menn gera, er bundið at siðsøguligum viðurskiftum. Samfelagið er bygt á sera kompleksar strukturar, sum ikki kunnu broytast uttan víðari, og vit hava lyndi til at geva lívfrøðiligar grundgevingar til, at menn skulu gera ávísar uppgávur og kvinnur ávísar uppgávur. Tað sigur Erika Hayfield, sum er Phd í Samfelagsvísind og granskar á Fróðskaparsetrinum.

Hon heldur, at tað er av týðningi, at vit tosa um kyn

og viðgera kynsmentanina, og at vit fara burtur frá at tosa um kamp.

- Tá tú tosa um kamp, er ein mótstøðupartur. Javnstøða snýr seg um, hvat er best fyri samfelagið, og tað snýr seg ikki bara um rættindi hjá kvinnum, men eisini rættindi hjá monnum. Eitt nú til at vera meira saman við sínum børnum, sigur Erika Hayfield.

Hon leggur dent á, at kynsmentan, samleiki og leiklutir knýttir at kyninum er torført at taka upp til viðgerðar, tí tað verður ítalusett sum nakað náttúrligt. Men mentan kann broytast – tað er ikki náttúrligt, sigur hon.

Rætturin til barsil

Av tí sama, eiga vit at tosa um rættin hjá pápum at fara

á barsil, heldur enn tvang. Kjakið, sum var í sambandi við at geva pápum í Føroyum tvær vikurs barsil avdúkaði ein diskurs, har áskoðanin á rættin hjá kvinnum og monnum til barsil er heilt hvør sín.

- Tað verður tosað um at tvinga pápar á barsil, men eingin tosar um at tvinga kvinnur á barsil.

Kjakið avdúkaði, at vit síggja forðingar heldur enn rættin, tá talan fellur á, at menn skulu sleppa á barsil. Ofta verður grundgivið við, at nógvir menn kunnu ikki taka barsil, millum annað tí teir arbeiða uttanlands, men tað snýr seg jú bara um, at gera eina skipan, sum øll kunnu brúka, sigur Erika Hayfield.

Hon heldur, at vit eiga at oyramerkja barsil, tí tað er

tað einasta sum riggar, og tí menn hava rætt til at fáa móguleika fyri tí tilknýti til børnini, eins og børnini hava rætt til sín pápa.

- Vit hava lyndi til at tosa um hetta sum ein náttúrlig fordeiling av uppgávum, men hesin spurningur er meira kompleksur enn so. Diskursurin er, at tað er tað mest náttúrliga, um kvinnan tekur barsilin. Tað ger, at tað er torført hjá einum manni at fara til arbeiðsgevaran og siga, at nú fari eg á barsil, sigur Erika Hayfield og leggur aftrat:

- Vit vita, at tað er gott fyri barnið, at tað er gott fyri javnstøðuna í heiminum og tað er gott fyri javnstøðuna á arbeiðsmarknaðinum. Ístaðin fyri at tosa um, hvat ikki ber til, eiga vit at tosa um, hvussu man innrættar barsilsskipanina soleiðis, at tað ber til. At hon er so rúmlig, at hon kann brúkast av øllum, sigur Erika Hayfield.

**Familjaborin
vælferðarstatgur**

Í Føroyum arbeiða meira enn helvtin av kvinnunum niðursetta tíð, og hetta hongur saman við kynsmentanini umframt konkretum forðingum á arbeiðsmarknaðinum fyri, at kvinnur arbeiða fulla tíð. Okkara vælferðarsamfelag byggir á eina ímynding um, at kvinnurnar taka um endan, sigur Erika Hayfield.

- Um tað eru uppgávur, sum liggja á familjuni, og tað liggur í luftini, at tað er kvinnan, sum skal taka sær av tí, er tað kanska upplagt at velja at arbeiða niðursetta tíð. Harafrat er arbeiðsmarknaðurin skipaður soleiðis, at tað eru beinleiðis forðingar fyri, at kvinnur arbeiða fulla tíð, sigur Erika Hayfield.

Eitt nú vísur ein kanning frá Heilsurøktarafelagnum, at 12% av respondentunum hava roynt at sleppa at arbeiða fulla tíð, men tað hevur ikki borið til. Í hesum sambandi er tað komið fram, at arbeiðsgevarar ofta ynskja

at hava fleiri at velja í millum, tá eitt nú sjúka er. Harafrat vísti kanningin frá Manntal, at 20 % av kvinnunum, sum arbeiða niðursetta tíð sjálvar halda, at tær arbeiða ov lítið.

- Tað eru sostatt beinleiðis forðingar fyri, at kvinnur sleppa at luttaka á arbeiðsmarknaðinum.

Nøkur av hesum viðurskiftum verða skilt og ítalusett sum ynski frá kvinnunum, men tað er tað ikki altíð, sigur Erika Hayfield.

**Nógvir menn eru
ikki heima**

Somuleiðis hevur tað stóran týðning fyri okkara samfelag og siðsøguligu mentan, at menninir eru so nógv vekk.

- 3000 menn arbeiða ikki í Føroyum. Teir eru simpulthen ikki her í longum tíðarskeiðum, og tað er ringt at hava javnstøðu, tá bara annar parturin er heima, sigur Erika Hayfield. Vit hava ikki innrættað arbeiðsmarknaðin til javnstøðu, og vit hava brúk fyri

Forðingar á arbeiðsmarknaðinum

Erika Hayfield Ph.d í samfelagsvísind og granskari á Fróðskaparsetrinum, hevði eina framløgu á ráðstevnuni um javnstøðu í Norðurlandahúsinum 27. og 28. mai, har hon millum annað vísti á viðurskifti, sum føra við sær, at helvtin av føroysku kvinnunum arbeiða niðursetta tíð

Tøl frá Manntal vísa, at 20 % av spurdu kvinnunum, sum arbeiða niðursetta tíð, sjálvar halda, at tær arbeiða ov lítið. Hetta bendir fyrst og fremst á, at tað ikki altíð er

eitt ynski hjá kvinnuni, at arbeiða niðursetta tíð.

Forðingar fyri, at kvinnur eru í fulltíðarstøvum, eru millum annað, at tær standa fyri nógv størsta partinum

av tí húsliga arbeiðinum. Sambært Eriku Hayfield liggur tað so djúpt í okkara mentan, at kvinnan tekur sær av húsligum og umsorgunar uppgávum, at tað kann

hava eina ávirkan á, at hon velur at arbeiða niðursetta tíð.

Harafrat kemur, at okkara vælferðarsamfelag byggir á, at familjan tekur

ein part av ábyrgdini av óhjálpmum, og tað merkir, at sjálv skipanin byggir á, at kvinnan tekur um endan.

Arbeiðsmarknaðurin

Beinleiðis forðingar á arbeiðsmarknaðinum finnast millum annað innanfyri fleiri fak, sum eru eyðkend av, at hava nógvar